

BIBLIÁNK

☪ A MAGYAR BIBLIATÁRSULAT HÍRLEVELE ☪

XVII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM • 2017. DECEMBER

Fotó: reformatus.hu

Tartalom:

- Új kiadványaink •
- Köszöntés az Olvasónak! • Újszövetség magyar és ukrán nyelven – Kárpátalján • A Biblia és a reformáció kiállítása az országban
- Evangéliummal a föld végső határán is •
- Jelnyelvi bibliafordítások Magyarországon és külföldön • Beszámoló az előző adománygyűjtő akciónkról • Új adománygyűjtő akciónk meghirdetése • Biblia-hírek a nagyvilágból

Új adománygyűjtő akciónk:

Isten igéjével cigány testvéreink között

Károli Újszövetség – Zsoltárok könyve

Károli Gáspár fordításának revideált kiadása (1908) a mai magyar helyesíráshoz igazítva, reformációs ünnepi kiadás, színes melléklettel.

A bevezető tanulmányok mellett e kiadás újdonsága, hogy az úgynevezett 1908-as Károli-Biblia szövegének mai helyesírás szerint átdolgozott változatát tartalmazza.

A mellékletben szereplő tanulmányok:

Heltai János: A Biblia szerepe a magyar reformációban

P. Vásárhelyi Judit: A Biblia és magyar fordításai a Károli-Biblia előtt

Szabó András: Károlyi/Rados Gáspár

Szathmári István: A Károli-Biblia hatásának titka

Alexa Károly: A Károli-fordítás a magyar irodalomban

A mellékletet szerkesztette P. Vásárhelyi Judit, az OSZK munkatársa

Ukrán-magyar Újszövetség

Isten iránti hálaadással nyújtjuk át olvasóinknak ukrán-magyar kétnyelvű Újszövetség-kiadásunkat. A Magyar és Ukrán Bibliatársulat együttműködésének gyümölcse ez a kötet, amely egyrészt szépen illeszkedik a Magyar Bibliatársulat más kétnyelvű Újszövetségeinek sorába, amelyekkel a határon túli magyarságot segíti, másrészt jól mutatja, hogy az Ukrán Bibliatársulat elkötelezett az Ukrajnában élő magyar nyelvű kisebbség támogatása iránt. Azt reméljük, hogy Isten újszövetségi szava utat talál majd a kétnyelvű oktatás intézményeiben, az iskolákban, a templomokban és az otthonokban egyaránt, és meggazdagítja azokat, akik akár ukránul, akár magyarul, akár mindkét nyelven imádkoznak és dicsérik a Mindenhatót.

A kötet ünnepélyes átadójáról részletesebben is beszámolunk hírlevelünk e számában.

Az idő fogságában

Melyikünk ne érezne gyakran, hogy az idő mint-ha elfogyna életében, s oly sok eseményen nem tud részt venni, oly sok emberrel nem tud találkozni, akikkel pedig szeretne szót váltani. Más-kor olvasni szeretnénk többet, s csalódottan vesz-szük tudomásul, mily keveset meríthetünk mások írásaiból. A gyorsan tovatűnő idő fogságában élünk. Csendesedjünk most el ebben az adventi időben ennek a különös szónak, az *időnek* a görög nyelvből származó háromféle jelentése fölött.

A *kronosz* szó a magyar nyelvben is használt kronológia megjelölésből jól ismert. A mi földi időnket, múltat, jelent és jövőt jelenti. Általáno-san mutat az ember, a történelem idejére. Szüle-tésünktől kezdődően tőlünk független ajándék, amelynek egyszer itt a földön vége szakad. Ezért nem közömbös, hogyan élünk vele, mivel töltjük drága és véges földi időnket. „Adventi csendben Téged kérünk, jöjj, Urunk, maradj vélünk!” – énekl-i imádkozó lélekkel a ma adventi gyülekezete.

A *kairosz* görög szó jelentése már kevésbé ismert. Az emberi élet vagy a történelem egy-egy időszakát jelenti. Jelenti a minősített időt, az alkalmas időt, az Istentől megszabott tartalommal telített időszakot (Gal 6,10; Ef 5,16; Lk 12,56; Mk 11,13; Lk 1,20). Amíg élünk, amíg lehetőségünk van, addig tegyük meg a szükségeset szereteteinkkel és hittestvéreinkkel; amíg időnk van, addig béküljünk meg ember-társunkkal, ha feszültség vagy harag elválaszt tőle. Az alkalmakat áron is megve-gyétek, mert nem térnek vissza. „Adventi csendben téged kérünk, jöjj, Urunk Jé-zus, maradj köztünk!” – kéri csendes szívvel a ma adventi gyülekezete.

A harmadik görög szó az *aión*. Jelentése: nagyon hosszú idő, örökkévalóság. Ez lehet a múltban: öröktől fogva (Lk 1,70; Jn 9,32); jelenti a mostani világkorszakot is; de különösen is jelenti az eljövendő világkorszakot, a messiási kort (1Kor 10,11), más szóval az örök életet is magában foglalja. Hiszünk-e benne, várjuk-e? Benne elerőtlenedik az idő szorítása, az idő gyorsan száguldó múlása és a múlt idő fogsá-ga, mert Isten lesz mindenkben és mi Őbenne. Ez az örök advent teljessége. „Ad-venti csendben, téged kérünk, jöjj, Urunk, maradj köztünk!” – mindörökre! Ámen.

D. Szabik Imre
az MBTA elnöke

2015 végén hirdette meg a Magyar Bibliatársulat azt az adománygyűjtést, amelynek célja egy kétnyelvű, Magyar-ukrán Újszövetség kiadása volt. Ez a mintegy kétéves folyamat mérföldköhöz érkezett azzal, hogy 2017. október 16-án Beregszászon a Bibliatársulat elnöke, D. Szebik

umából, amikor Mária megkeni Jézus lábát az illatos, drága olajjal. A bibliai jelenetben mindenki azzal szolgál, amije van – emelte ki a püspök. Arra utalt, hogy milyen sokaknak kellett együttműködniük és szolgálniuk egymás felé ahhoz, hogy ez a kiadvány megszülethessen és eljuthasson a kárpátaljai magyarokhoz: az Ukrán és a Magyar Bibliatársulat a bibliai szövegekkel, a Koreai Bibliatársulat a tördeléssel és a nyomdai munkával, a Bibliatársulat magyarországi támogatói adományaikkal, a Református Szeretetszolgálat pedig (amelyet az eseményen Juhász Márton ügyvezető igazgató képviselt) a könyvek eljuttatásával járult hozzá ehhez a nagy közös szolgálathoz, Isten országa építéséhez. Az ünnepségen jelen voltak az Ukrán Bibliatársulat képviselői is. Anatolij Raychynets, kommunikációs igazgató köszöntésében hangsúlyozta, milyen nagy adósságot kezdett el törleszteni a két bibliatársulat akkor, amikor a minden szempontból nehéz és hátrányos helyzetben élő magyar kisebbség számára kiadta ezt az Újszövetséget. E kiadvány az iskolákban, a családokban és a templomokban egyaránt azt a tanúságtételt testesíti meg, hogy Krisztusban közel kerülhet egymáshoz az ukrán és a magyar ember, függetlenül minden olyan aktuális és valós feszültségtől, amelyet politikai vagy gazdasági érdekek szítanak. A bibliatársulatok mindenkor feladata az egyház missziójának segítése, és ha ezen a területen további együttműködésre lesz lehetőség, azt meg kell ragadniuk.

Fotók: Barcza János

Imre és Pecsuk Ottó főtítkárs ünnepélyesen is átadta a bilingvis kiadás 1300 példányát Zán Fábián Sándornak, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspökének. Az átadáson jelen volt Fekete Károly, a Tiszántúli testvér-egyházkerület püspöke is, aki köszöntésében azt a történetet elevenítette fel János evangéli-

A beregszászi püspöki hivatal zsúfolásig megtelt dísztermében ott voltak a kárpátaljai egyházmegyék és iskolák képviselői is. Utóbbiak elmondták, milyen nagy örömmel veszik majd kézbe diákjaik ezt az Újszövetséget, amely egyike a nagyon kevés rendelkezésre álló, a nyelvtanulásban is felhasználható kétnyelvű irodalomnak.

A református egyházmegyék képviselői elsősorban azt a 108 hangzó Bibliát kö-

szönték meg, amelyeket a Bibliatársulat az Újszövetség mellett, a Református Szeretetszolgálat kérésére és kezdeményezésére szintén elhozott és átadott ezen a napon. A Megavoice lejátszóra rögzített hangzó Biblia, amelyből Magyarországon a reformációs emlékévkben már mintegy hatszáz darab talált gazdára, a kárpátaljai gyülekezetekben és a szeretetintézményekben élő vakok és gyengénlátók számára közvetíti majd Isten igéjét.

A Biblia és a reformáció kiállítás az országban

A reformáció évfordulójára készült vándorkiállításunk, melynek létrehozásához korábban támogatóink segítségét is kértük, két különálló példányban járta az országot 2017-ben. A reformáció jelentőségét, történetét, hatását, és a Bibliával való kapcsolatát bemutató kiállítás iránt nagy volt az érdeklődés: az évfordulóhoz legközelebb eső időpontokat gyorsan elkapkodták a kölcsönzők, akiktől rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk. Az alábbi lista azokat a helyeket sorolja fel, ahol a kiállítás idén megfordult, illetve ahol a közeljövőben járni fog (a teljesség igénye nélkül): Tök, Érdliget, Rákoscscaba, Piliscsaba, Tinnye, Sarkad, Lónyay Gimnázium

(Budapest), Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, Benkő István Gimnázium (Budapest), Szólád, Nagyharsány, Drávfok, Nyáregyháza, Dombóvár, Ónod, Bia, Pécs, Miskolc, Pákozd, Apagy, Csillagpont Ifjúsági Találkozó (Debrecen), Tarcál, Tiszánána, Ráckeve, Vajszló, Mezőhegyes, Monor, Kispeszt-Rózsátér, Budakeszi, Pécs, Zsámbék, Siófok-Kertváros, Balatonkiliti, Ságvár, Nyim, Érd, Budapest-Svábhegy, Hajdúszoboszló, Dunaszerdahely, Budapest-Albertfalva, Szigetszentmiklós, Tiszánána.

A kiállítás írásos anyagát előző hírlevelünkben közöltük, így olvasóink már ismerhetik, de továbbra is megtekinthető az alábbi internetes oldalon: www.bibliatarsulat.hu/abibliaesareformacio/

Ebben az évben ünnepelte 200. évfordulóját az Ausztrál Bibliatársulat. Az alkalmat az ünnepelt azzal tette emlékezetessé önmaga és a Bibliatársulatok Világszövetsége mintegy 90 bibliatársulatának több mint 200 képviselője számára, hogy Sydney-ben adott otthont a minden évben megtartott úgynevezett Roundtable Conference-nek („kerekasztal konferenciának”). Ezek a konferenciák rendszer-

bejárni. Ez alkalommal a 2016-os világyűlésen megfogalmazott „Philadeliai ígéret” pontjait vitatták meg a küldöttek előadások és vitafórumok segítségével: a bibliamisszió célközönségének pontos meghatározását, az egyházakkal való kapcsolat erősítését, a bibliamisszió fenntarthatóságát, a digitális technika lehetőségeinek jobb kihasználását, a munkatársak képzését és a tehetséggondozást,

valamint a holisztikus szemléletű bibliamissziós programokat.

Az Ausztrál Bibliatársulat kiváló házigazdának bizonyult, a festői környezet és a figyelmes vendégszeretet mind hozzájárult ahhoz, hogy a résztvevők különleges emlékként vigyék magukkal a konferencia öt napjának tapasztalatait. Megismerhettük az Ausztrál Bibliatársulat különleges történetét és azokat a kihívásokat, amelyeket a mai Ausztrália jelent egy ilyen gazdag örökséget hordozó keresztyén missziós szervezet számára.

Az Ausztrál Bibliatársulat története szinte egyidős Ausztrália történetével. Az 1700-as évek végén brit hajósok kezdték benépesíteni az újonnan felfedezett és akkoriban „Új-Dél-Wales”-nek elnevezett gyarmatot (ez ma is Ausztrália egyik államának a neve). Az közismert, hogy Ausztrália egyfajta büntetőtelepként funkcionált a brit szigetor-

Bibliaterjesztés Ausztráliában a múlt században

rint arra adnak lehetőséget, hogy a jelenlévők bemutatassák egymásnak a bibliatársulatokban folyó munkát, a bibliamisszió aktuális helyzetét, a nehézségeket, örömeiket és eredményeket szerte a világon. A Roundtable Conference igyekszik mindig egy-egy fontos kérdést is kör-

Bennszülöttek halásznak a Sydney-öbölben a 17. században

szágból kiszorult és a társadalomra veszélyesnek tartott fegyencek számára, de azt talán már kevesebben tudják, hogy a fegyencek és a mellettük kivándorolt deklaszált elemek rövidesen olyan életveszélyes világot teremtettek maguknak az új világban, ahol a közbiztonság ismeretlen volt, és mindennapos jelenség lett a prostitúció és az alkoholizmus. Ebben a közegben nagyon nehéz volt képviselni az evangéliumot, mégis, néhány kitartó misszionárius és lelkipásztor ekkor is lelkiismeretesen végezte a bibliamisszió szolgálatát, és a Brit és Külföldi Bibliatársulat megalakulása (1804) után Ausztráliába tízezrével exportálták a bibliákat. A morális fertőt hozó korai évtizedek után a kortársak is meglepődve jegyezték fel, hogy az első Ausztráliában született generáció mennyire éles kontrasztot jelentett a szüleik nemzedékéhez képest: közöttük jelent meg a később Ausztrália védjegyévé vált dolgos, egyenes, őszinte, egészséges és optimista embertípus: az a kép, amely ma is él az ausztrál emberekről világszerte. Ez a generáció alapította

meg és vezette sikerre az Ausztrál Bibliatársulatot. A mai ausztrálok közül már csak igen kevesen tudják, hogy a Bibliatársulatot a gyarmat ötödik kormányzója és felesége, Lord és Lady Macquarie alapították 1817-ben, és ezzel a bibliatársulat nemhogy egyidős Ausztráliával, de egyben a kontinens legrégebbi, ma is létező és folyamatosan működő civil szervezete. A mai Ausztrália azonban nagyon különbözik a 19. századtól. A folyamatos bevándorlás a világ talán legsokszínűbb és kulturálisan leggazdagabb országává tette, amely azonban nagyon messzire került keresztyén gyökereitől. Miközben az Ausztrál Bibliatársulat sok segítséget ad a környező, kevésbé fejlett területek, például Polinézia, Pápua Új-Guinea, Kelet-Timor bibliatársulatainak, de élen jár a digitális technológia és a bibliai ismeretterjesztés számos területén is, odahaza kénytelen megküzdeni a bibliai „írás-tudatlanság” és a keresztyénséggel kapcsolatos modern vagy posztmodern előítéletek sokaságával.

Pecsuk Ottó

Korábbi hírleveleinkben már többször is beszámoltunk a siketek és nagyothallók számára készülő jelnyelvi bibliafordítás munkájáról. Örömmel jelentjük, hogy az előző számunk megjelenése óta Márk evangéliuma teljes egészében elkészült, és mostantól bárki számára elérhető a Baptista Egyház oldalán, a következő linken: <http://baptistamedia.hu/jelnyelvi-biblia/>

Az oldal megtekintéséhez ingyenes regisztráció szükséges. A holnapon Márk evangéliuma mellett egy kis jelnyelvi szótár segít a látogatót megismertetni a gyakoribb bibliai fogalmak, tulajdonnevek jeleivel.

A munka folyik tovább – most az Apostolok Cselekedeteit fordítja a kis létszámú, de lelkes munkacsoport. Munkájukat néha nemcsak itthon, hanem külföldön is végezniük kell. 2017. november elején tartották Barcelonában az első Nemzetközi Jelnyelvi Bibliafordító Konferenciát, amelyen a magyar bibliafordító munkacsoport két tagja, Kéri József

és Kovács Imre is képviseltette magát. 18 országból közel 80 fő volt jelen, hogy tapasztalatot cseréljen módszertani, szakmai, illetve finanszírozási kérdésekben. A résztvevők közül néhányan olyan országból érkeztek, ahol már folyik jelnyelvi fordítás, de több olyan országból is jöttek küldöttek, ahol most, vagy a közeljövőben szeretnék ezt a munkát el-

kezdeni. Számukra nagy segítséget jelentenek a Wycliffe bibliafordítók előadásai és a hasonló munkát végző kollégáik tapasztalatai.

Az egyik legfontosabb fordítói elv, hogy a bibliafordítás során nem lehet teológiai magyarázatot vinni a fordításba: a jelnyelvi változatnak is tisztán kell továbbadni a Biblia üzenetét. A résztvevőknek különböző példákkal szemléltették, hogy hogyan lehet egy-egy történetet átültetni, hogyan lehet képzeletben felépíteni a helyszínt, abban elhelyezni a szereplőket és megfelelően jelezni a közöttük történő kommunikációt.

A résztvevők abban is egyetértettek, hogy a jelelő személye is nagyon fontos: csak olyan személy jelelheti a bibliai történeteket, aki hiteles hívő ember, ellenkező esetben a siketek a jelelő személye miatti ellenérzésből nem fogják használni az elkészült felvételeket.

A magyar munkacsoport nagy örömmel tapasztalta, hogy a konferencián olyan elveket és módszereket hangsúlyoztak, amelyeket ők is kezdettől fogva alkalmaztak a munka során. Ez megerősítette őket abban, hogy jó úton járnak a fordításban. A konferencián lehetőség volt a már elkészült anyagok bemutatására is: a magyar munkacsoport által készített Márk evangéliuma nagy sikert aratott. A résztvevőknek különösen tetszett, hogy a könyv fejezeteit könnyen ki lehet választani, és az adott bibliai szakasz helyéről

pontosan követhető jelzés szerepel a felvételeken. Példaértékű újdonságnak tartották az evangéliumhoz tartozó rövid szómagyarázatokat is.

A konferencia sok építő beszélgetésre és kapcsolatfelvételre is lehetőséget adott. A litván testvérek jelezték, hogy külön szeretnének újból találkozni 2018-ban is. A magyar jelnyelvi munkacsoport köszönetet mond a Magyar Bibliatársulat és támogatói segítségéért és a támogatósaért is.

Előző adománygyűjtő akciónk:

Ajándékozz egy Bibliát a reformáció évében!

2017 pünkösdjétől október végéig arra a célra gyűjtöttünk támogatást, hogy a reformáció emlékévében minél több olyan honfitársunknak ajándékozhassunk Bibliát, aki ezt kifejezetten kérte tőlünk, de a megvásárláshoz nem volt pénze. Főleg magánszemélyeket, de több iskolát és nehezebb helyzetben lévő gyülekezetet is segítettünk, természetesen

támogatóink adományaiból. Az adománygyűjtő akcióra összesen 1.293.684 forint gyűlt össze. Ebből az összegből 674 db Bibliát vagy bibliai tárgyú kiadványt osztottunk ki ebben az időszakban. Istené legyen a dicsőség azért, hogy a reformáció lényegét kifejező jel-szavunkat, „A Biblia mindenkié!” – ebben az évben tettekre is válthattuk.

A Bibliatársulat minden évben jelentős mennyiségű Bibliát ad a különféle cigány közösségeknek, gyülekezeti vagy egyházi cigánymisszióknak, különösen is a karácsony előtti időszakban. Utoljára azonban tizenhárom évvel ezelőtt, 2004-ben gyűjtöttünk célzottan támogatást olyan iskolák számára, ahol hátrányos helyzetű cigány fiatalok tanultak. Újra itt az ideje, hogy cigány felebarátainkat és honfitársainkat segítsük abban, hogy hitüket az ige jobb megismerésével elmélyíthessék.

Az a célunk, hogy a Bibliatársulat tag-egyházaiban működő cigánymissziókon, az országban több helyen is felállított roma szakkollégiumokon keresztül minél több cigány fiatal kezébe adhassuk Isten igéjét. Terveink szerint támogatóink adományaiból egy bibliai olvasószobát is felszerelnénk Valkón, ahol a helyi roma közösség új közösségi ház építését tervezi. Ha segíteni szeretné Isten igéjének terjedését a cigányok között, kérjük, legyen támogatója adománygyűjtő akciónknak. A hírlevelünkhöz mellékelte posztai átutalási csekken vagy banki átutalással (az alábbi számlaszámra) is elküldheti

Fotók: reformatus.hu
adományát a Magyar Bibliatársulat Alapítvány számára. Ossza meg a támogatási lehetőség híret rokonaival, barátaival vagy a gyülekezeti tagokkal! Kérésre, a levelezési cím ismeretében tudunk még hírlevelet küldeni.

Ha munkánkkal vagy az új adománygyűjtő akciónkkal kapcsolatban kérése, kérdése vagy javaslata van, jelezheti a honlapunkon keresztül (www.bibliatarsulat.hu), e-mail formájában (info@bibliatarsulat.hu), vagy telefonon is a (06 1) 209 3033-as számon.

Magyar Bibliatársulat Alapítvány

1113 Budapest, Bocskai út 35.

Adószámunk: 19700739-2-43

Számlaszámunk: 11714006-20267306

spanyolt kevesen beszélnek, és még kevesebben tudják olvasni. Az elmúlt három évben a Guatemalai Bibliatársulat és a helyi katolikus gyülekezetek közösen tartottak kurzusokat az írástudatlanok számára, hogy az elkészült Bibliát majd az anyanyelvükön olvashassák.

Azerbajdzsán

Sok erőfeszítésbe került, hogy az Azerbajdzsáni Bibliatársulat kicsivel több, mint egy éve újjáalakult. Az országnak nagy szüksége van Bibliára. A lakosság 96%-a muszlim, a keresztény felekezetek (ortodox, katolikus, és evangéliumi egyházak) együttesen csupán a lakosság 2%-át teszik ki. A fiatal bibliatársulatban mindegyikük képviselteti magát. Az országban sok kisebbség is él, ezek közül kevés rendelkezik részleges bibliafordítással, a többségüknek egyáltalán nincs anyanyelvi Bibliája. A bibliatársulat az új bibliafordítások mellett egy fiataloknak szóló bibliaiadás elkészítését tűzte ki fő céljaul.

Guatemala

Ősszel jelent meg az első katolikus bibliaiadás pokomcsi nyelven. A készülő Bibliát már régóta várták; az átadó ünnepségen több mint 2500-an vettek részt. Az országban nagyjából 70 ezren beszélnek a nyelvet, akik fele katolikus. Sokuk életét a mélyszegénység és a drogok miatti erőszak határozza meg. Az ország nyelvét, a

Nigéria

Nigériában több mint 8,5 millió siket vagy hallássérült él, ezek majdnem fele 15 év alatti fiatal. Ők egészen a közelmúltig nem rendelkeztek jelyelvi Bibliával.

Ezen az állapoton kíván javítani a pár hónapja megnyílt jelyelvi bibliafordító központ. A központ létrejött – a bibliatársulat mellett – több belföldi és külföldi szervezet együttes munkájának gyümölcse, akik 2012-ben fogtak bele bibliai történetek fordításába. Mostanra már 100 bibliai történet készült el. Az új centrum nagyban segíti a fordítási munkákat: a bibliatársulat 2020-ra már 240 történetet szeretne lefordítani, amelyek együttesen a teljes Biblia csaknem ötödét teszik ki.

Új-Zéland

Az Új-Zélandi Bibliatársulat tervei között szerepel, hogy az őslakos maorik számára hozzáférhetőbbé tegye a Bibliát. Létezik ugyan már maori nyelvű kiadás, az

1952-ben megjelent fordítás azonban olyan korban készült, amikor még sokkal többen beszélték folyékonyan a nyelvet. Így ez a kiadás nem tartalmaz sem központozást, sem ékezeteket. Ez sok mai maori számára már nehezen olvasható. Két éve kezdődtek el egy modernebb kiadás munkálatai. A revízió során eddig hat bibliai könyv készült el, a munka befejezése még várhatóan sok évbe telik.

Fotók: MBTA és United Bible Societies

Kiadja a Magyar Bibliatársulat Alapítvány • 1113 Budapest, Bocskai út 35.

Felelős kiadó: dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat Alapítvány főtítkára

ISSN 2063-790-X (nyomtatott) ISSN 2063-7918 (online)

Nyomtatta és fízte az Innostart-Dokupont Kft.